DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

*Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Western Anatolia Journal of Educational Sciences (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Araştırma Makalesi / Research Paper*

# Okul Öncesi Dönemde Üstün Zekanın Değerlendirilmesinde Aile ve Öğretmenin Rolü[1]

# The Role of Families and Educators in Assessing Giftedness in Early Childhood



Hatice Kübra KOÇAK , Dr. Öğretim Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, haticekubrakocak@nevsehir.edu.tr

**Geliş tarihi - *Received:*** 28 Mayıs 2025
**Kabul tarihi - *Accepted*:** 22 Ekim 2025
**Yayın tarihi - *Published*:** 28 Aralık2025

1

Koçak, H.K. (2025). Okul öncesi dönemde üstün zekanın değerlendirilmesinde aile ve öğretmenin rolü. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(3), 4191-4205.
DOI. 10.51460/baebd.1708564

*Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Western Anatolia Journal of Educational Sciences (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Araştırma Makalesi / Research Paper*



**Öz.** Bu araştırmanın amacı, okul öncesi dönemde aile ve öğretmenlerin çocukların bilişsel düzeylerini değerlendirme kapasitelerini karşılaştırmalı biçimde incelemek ve aday gösterme süreçlerinin etkililik (gerçekte üstün zekâlı olanlardan aday gösterilenlerin oranı) ve verimliliğini (aday gösterilenler arasında gerçekten üstün zekâlı olanların oranı) ölçmektir. Araştırma, 4-6 yaş aralığındaki 165 çocuğun, 12 öğretmenin ve 165 ailenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Veri toplama sürecinde çocuklara Renkli Progresif Matrisler Testi uygulanmış; aile ve öğretmenlerden ise çocukların bilişsel düzeylerine ilişkin değerlendirmeleri alınmıştır. Araştırma bulgularına göre hem aileler (%83) hem de öğretmenler (%91), bilişsel olarak üstün çocukları aday göstermede etkili bulunmuş, ancak bu aday gösterilerin verimlilik oranları görece düşük kalmıştır (%29 ve %31). Ayrıca hem ailelerin hem de öğretmenlerin "bilişsel kapasitenin üzerinde" olan çocukları yanlışlıkla "bilişsel olarak üstün" olarak değerlendirme eğiliminde oldukları gözlemlenmiştir. Aile ve öğretmenlerin aday gösterme karar örüntüleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Araştırma sonuçları, okul öncesi dönemde sadece zekâ testlerine veya yalnızca aile/öğretmen görüşlerine dayalı tanılamaların yeterli olmadığını ve çoklu ölçütlere dayalı sistemlerin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda aile ve öğretmenlerin aday gösterme süreciyle ilgili eğitilmeleri ve değerlendirmelerin sistematik hale getirilmesi önerilmektedir.
***Anahtar Kelimeler:*** Aday gösterme, Üstün zeka, Öğretmen değerlendirmesi, Aile değerlendirmesi, Zekanın değerlendirilmesi.

**Abstract.** The aim of this study is to comparatively examine the capacity of parents and teachers to evaluate the cognitive levels of children in the preschool period and to measure the effectiveness (the ratio of those nominated who are actually gifted) and efficiency (the ratio of those who are actually gifted among those nominated) of the nomination processes. The research was conducted with the participation of 165 children aged 4–6, 12 teachers, and 165 parents. During the data collection process, the Colored Progressive Matrices Test was administered to the children, and evaluations regarding the children's cognitive levels were obtained from both parents and teachers. According to the findings, both parents (83%) and teachers (91%) were found to be effective in nominating cognitively gifted children. However, the efficiency rates of these nominations were relatively low (29% and 31%, respectively). Additionally, it was observed that both groups tended to mistakenly evaluate children who were "above average" in cognitive ability as "cognitively gifted." No statistically significant difference was found between the nomination patterns of parents and teachers. The results indicate that relying solely on intelligence tests or only on parent/teacher evaluations is not sufficient for identification in early childhood, and that systems based on multiple criteria are necessary. Accordingly, it is recommended that both parents and teachers receive training on the nomination process and that evaluations be carried out systematically.
***Keywords:*** Nomination, Giftedness, Teacher assessment, Parent assessment, Evaluation of intelligence.

*Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Western Anatolia Journal of Educational Sciences (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Araştırma Makalesi / Research Paper*



## Extended Abstract

**Introduction.** Early identification of gifted children during the preschool period plays a critical role in designing appropriate educational environments and providing support that maximizes their potential. In this context, the nomination process stands as the initial and decisive phase of gifted identification. Both teachers and parents, who closely observe children's developmental characteristics in natural settings, are essential stakeholders in this process. However, previous studies have indicated that teachers often rely heavily on academic achievement, leading to the underrepresentation of potentially gifted children, especially those with nontraditional profiles. Similarly, parents tend to make subjective judgments, particularly when lacking adequate knowledge about giftedness, limiting the objectivity of their contributions to the identification process. These challenges are even more prominent during early childhood, a period characterized by rapid developmental changes and limited reliability of traditional intelligence testing due to fluctuating attention spans and developing verbal skills.

The present study aims to empirically investigate the accuracy, effectiveness, and efficiency of parents' and teachers' judgments in identifying gifted preschool children. Specifically, it seeks to answer: To what extent can parents and teachers correctly identify cognitively gifted children? Is there a significant difference in the effectiveness and efficiency of nominations made by parents compared to those made by teachers?

**Method.** This study employed a comparative descriptive research design, a quantitative method focusing on the consistency between the cognitive evaluations made by parents and teachers and the objective test results. The sample included 165 children aged between 4 and 6, 12 preschool teachers, and 165 parents, all from three different schools of similar socio-economic background. Convenience sampling was used to select participants.

To evaluate the children's cognitive levels, the Colored Progressive Matrices Test (CPM), a non-verbal intelligence test suitable for preschool children, was administered. The test consists of 36 items divided into three sections (A, AB, B), each measuring the ability to recognize patterns and logical reasoning. Based on CPM scores, children were classified into five cognitive categories: (1) intellectually superior, (2) above average in intellectual ability, (3) average in intellectual ability, (4) below average in intellectual ability, and (5) intellectual deficit.

In parallel, parents and teachers independently completed rating forms in which they were asked to classify the child's cognitive level according to the same five categories. The effectiveness of the nomination was defined as the percentage of children who were correctly identified as gifted among all those truly gifted according to the CPM. Efficiency was defined as the percentage of correctly nominated gifted children among all nominations made.

**Results.** According to CPM results, 12 children (7%) were classified as intellectually superior, while the majority fell above average in intellectual ability (35%) or below average in intellectual ability categories. When examining the effectiveness of nominations, both parents (83%) and teachers (91%) demonstrated relatively high effectiveness in identifying intellectually superior. However, when considering efficiency, which measures the accuracy of nominations among those selected, the performance was lower: parents achieved 29%, while teachers reached 31%.

Koçak, H.K. (2025). Okul öncesi dönemde üstün zekanın değerlendirilmesinde aile ve öğretmenin rolü. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(3), 4191-4205.
DOI. 10.51460/baebd.1708564

*Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Western Anatolia Journal of Educational Sciences (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Araştırma Makalesi / Research Paper*



An important finding was that both groups tended to overestimate children in the above average in intellectual ability category, often nominating them as intellectually superior. This indicates a lack of clear differentiation between high-performing and truly gifted children. Moreover, both groups struggled to correctly identify children with cognitive weaknesses, especially in below-average and cognitively weak categories. Parents had their lowest effectiveness in the below average in intellectual ability group, while teachers struggled most in the intellectual deficit group.

Statistical analysis using a two-proportion Z-test revealed no significant difference between parents and teachers in either effectiveness or efficiency, suggesting similar judgment patterns between the two groups in identifying gifted children.

**Discussion and Conclusion.** The findings of this study highlight both the strengths and limitations of parent and teacher nominations in the gifted identification process during early childhood. On the one hand, both groups showed a strong ability to detect highly gifted children, supporting previous research indicating that naturalistic observers can be valuable contributors to the identification process. On the other hand, the relatively low efficiency rates and the overrepresentation of children with only above-average performance suggest a need for greater clarity and training regarding the characteristics of giftedness.

These results also underscore the developmental complexities of the preschool period, where rapid changes in behavior and abilities make accurate assessment particularly challenging. Factors such as immature verbal expression, limited attention span, and emotional variability may lead to unreliable performance in standardized tests, and consequently, mistaken judgments from adult observers.

The absence of statistically significant differences between parent and teacher nominations points to the importance of using multiple informants in the identification process. Relying solely on one source may result in biased or incomplete identification. Therefore, a multi-criteria, systematic approach that integrates teacher observations, parent reports, and standardized test results is essential.

Based on the findings, the study recommends: Training programs for both parents and teachers to enhance their understanding of the multifaceted nature of giftedness, beyond academic success. Utilizing dynamic and repeated assessments over time to accommodate the fluid developmental profiles of preschool children. Including both qualitative and quantitative methods in future research to explore the reasoning behind adult nominations and to capture the nuanced ways children demonstrate gifted potential.

In conclusion, this study contributes to the literature by providing empirical evidence on the nomination accuracy of key adult figures in preschool settings. It highlights the potential value of combining parent and teacher insights but also cautions against overreliance on subjective nominations without adequate support and training.

*Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Western Anatolia Journal of Educational Sciences (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Araştırma Makalesi / Research Paper*



## Giriş

Üstün zekâlı bireylerin erken yaşta tanılanması, onların potansiyellerini en üst düzeyde geliştirmelerine olanak sağlayacak eğitim ortamlarının sağlanması açısından kritik bir öneme sahiptir. Özellikle okul öncesi dönemde yapılan tanılamalar, hem bilişsel gelişimi destekleyici müdahale programlarının tasarlanması hem de eğitsel ve sosyal uyum problemlerinin önlenmesi açısından büyük katkı sağlar (Schofield ve Hotulainen, 2004). Bu süreçte aday gösterme, tanılama sürecinin ilk ve belirleyici aşamasıdır. Aday gösterme sürecinde özellikle öğretmen ve aileler, çocuğun gelişim özelliklerini yakından gözlemleyebilen birincil kaynaklar olarak öne çıkmaktadır. Ancak yapılan araştırmalar, öğretmenlerin üstün zekalı öğrencileri aday gösterme oranlarının oldukça düşük olduğunu, sıklıkla akademik başarıya odaklandıklarını ve potansiyel üstün zekalı bireyleri gözden kaçırabildiklerini ortaya koymaktadır (Akar ve Uluman, 2013; Gear, 1976). Benzer biçimde, ailelerin de çocuklarını nesnel değerlendirme ölçütlerinden çok öznel yargılarla değerlendirme eğiliminde oldukları ve yeterli bilgiye sahip olmadıkları durumlarda tanılamaya sağladıkları katkının sınırlı kalabildiği görülmektedir. Bu çerçevede, aile ve öğretmenlerin üstün zekâlı çocukları doğru tanıyıp tanıyamadıkları, yani tanılama sürecine katkı sağlayacak düzeyde bilişsel değerlendirme yapıp yapamadıkları araştırılmaya değer bir konudur. Gelişimsel açıdan bakıldığında 0-6 yaş dönemi gelişimin en hızlı olduğu dönemdir. Bu dönemde üstün zekalı çocukları tespit etmek ve onların ihtiyaçları, ilgileri ve yetenekleri doğrultusunda eğitim sağlayarak performanslarını en üst düzeye çıkartmak bir gereklilik değil zorunluluktur (Dağlıoğlu, 2010).

Üstün zekanın tanımına bakıldığında zekâ testlerinden alınan puanların yanı sıra yaratıcılık, sanat, spor, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda akranlarından ayrışmak gibi özelliklere de vurgu yapılmaktadır (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2024). Ancak tanılama sürecinde hala zekâ ölçekleri birincil değerlendirme araçları olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar tanılama için sadece zeka testlerinin kullanılması bir sınırlılık olarak karşımıza çıksa da kullanım ve yorumlama kolaylığı nedeniyle zeka ölçekleri popülaritesini sürdürmeye devam etmektedir. Araştırmacılar erken yaşta tanılamayı desteklese de okul öncesi dönemde bu sürecin uygulanmasında bazı zorluklarla karşılaşılmaktadır. Bu zorlukların başında, çocukların değerlendirme süreçlerine verdikleri tepkilerin kararsız ve değişken oluşu yer almaktadır. Özellikle küçük yaştaki çocukların dikkat süresinin sınırlı olması, geleneksel testlerin uygulanmasını güçleştirmektedir. Çocukların bir gün sergiledikleri beceriyi başka bir gün gösterememeleri ve henüz tam gelişmemiş dil becerileriyle kendilerini ifade etmekte zorlanmaları, sağlıklı değerlendirmeleri engelleyebilmektedir (Ford ve Dahinten, 2005). Bu nedenlerle, okul öncesi dönemde uygulanan zekâ testlerinden elde edilen verilerin, daha büyük yaş gruplarına kıyasla güvenilirliği ve geçerliliği daha düşüktür (Sweeney, 1995, s. 7). Bu yaş grubunda ayrıca yanlış tanılama riski de yüksektir. Özellikle değerlendirme deneyimi olmayan çocukların potansiyellerinin fark edilmemesi ya da erken gelişim gösterenlerin testlerde üstün yetenekli olarak yanlış sınıflandırılması gibi durumlar, bu sürecin sağlıklı yürütülmesini zorlaştırmaktadır (Stile ve Hudson, 1993). Bu nedenle, sadece klasik testlere bağlı kalmak yerine aday gösterme gibi alternatif tanılama yaklaşımlarının da sürece dahil edilmesi önerilmektedir.

Aday gösterme süreci, bireyin üstün potansiyelini tanılamaya yönelik olarak öznel değerlendirmelere dayanan bir ölçme yöntemidir. Bu süreç; öğretmenler, akranlar, ebeveynler ya da bireyin kendisi tarafından yapılan aday bildirimlerini kapsamaktadır. (Merrick ve Target, 2004). Zeka ile

*Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Western Anatolia Journal of Educational Sciences (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Araştırma Makalesi / Research Paper*



ilgili bir değerlendirme söz konusu olduğunda aday gösterme süreci, çoğu zaman öğretmen ve aile değerlendirmelerine dayanmaktadır. Aileler çocuklarını ev ortamında gözlemleme fırsatına sahipken, öğretmenler çocukların grup içi etkileşimlerini ve akademik performanslarını değerlendirme avantajına sahiptir. Bu bağlamda öğretmenler, öğrencilerle geçirdikleri süre, sınıf içi gözlem fırsatları ve pedagojik bilgi birikimleri sayesinde tanılamada öncü rol üstlenmektedir (Cutts ve Moseley, 2001). Ancak öğretmenlerin üstün zekaya dair yeterli bilgiye sahip olmamaları durumunda, özellikle düşük performans sergileyen ya da iki kere özel (twice-exceptional) olan çocukları gözden kaçırabildikleri bilinmektedir (Betts ve Neihart, 1988; Akar ve Şengil-Akar, 2012). Öte yandan aileler, çocuklarının bireysel özelliklerini bilen en yakın sosyal çevredir. Ailelerin üstün zekalı bireyleri tanılamadaki katkısı Louis ve Lewis (1992), Davis, Rimm ve Siegle (2014) gibi araştırmacılar tarafından desteklenmektedir. Lim (2009), erken çocukluk döneminde zekâ testleri, öğretmen gözlemleri ve aile değerlendirmelerinin bir arada kullanılmasının tanılama güvenilirliğini artıracağını vurgulamaktadır. Tanılama sürecinin çoklu ölçütlerle ve sistematik şekilde yapılması gerektiği yönünde literatürde güçlü bir görüş birliği vardır (NAGC, 2015; Lohman, Korb ve Lakin, 2008). Ancak öğretmen ve ailelerin aday gösterme süreci ile ilgili literatürde farklı bulguların olması aday gösterme ile ilgili ön yargıların oluşmasına neden olmaktadır. Özellikle öğretmen ve ailelerin aday gösterme sürecindeki kararlarının zaman zaman önyargılı, eksik ya da hatalı olduğu bulguları yöntemin geçerliliğini etkilemektedir (Jacobs, 1971; Neber, 2004). Türkiye'de BİLSEM aday gösterme sisteminde öğretmen adaylıklarının öncelikli olması, bu kararların isabet oranını daha da önemli hâle getirmektedir. Ancak yapılan çalışmalar, öğretmenlerin aday gösterme doğruluğunun %18 civarında olduğunu göstermektedir (Akar ve Uluman, 2013). Bu bağlamda, okul öncesi dönemde öğretmen ve ailelerin üstün zekâ değerlendirmesine katkı düzeylerinin ampirik olarak test edilmesi gerekmektedir.

Genel olarak literatür incelendiğinde ailelerin aday gösterdiği çalışmalara çok rastlanmamıştır (Dağlıoğlu ve Suveren, 2013; Farmer, 1997). Ancak öğretmenlerin üstün zekalı öğrencileri fark etme ve onları ilgili eğitim programlarına yönlendirme becerileri, birçok bilimsel çalışmaya konu olmuştur. 1970'li yıllara kadar yapılan araştırmaların kapsamlı analizleri, öğretmenlerin bu öğrencileri aday gösterme konusunda düşük ve değişken oranlarda başarı sergilediklerini ortaya koymuştur; bu oranlar %4,4 ile %48 arasında değişmiştir (Gear, 1976). Erken yaş grubundaki öğrencilerin tespit edilmesi söz konusu olduğunda ise öğretmenlerin başarı oranlarının çok daha düşük olduğu, çoğu durumda %10'un altında kaldığı görülmektedir (Jacobs, 1971). Daha sonraki yıllarda yapılan kimi çalışmalar öğretmenlerin aday gösterme sürecinde başarı elde ettiklerini söylerken (Al-Hroub ve Whitebread, 2008), kimi çalışmalarda öğretmen aday gösterme sürecinin etkili olmadığını vurgulamaktadır (Neber, 2004). Özellikle erken yaş dönemlerinde, öğretmenlerin potansiyeli yüksek ancak geleneksel başarı ölçütlerine uymayan öğrencileri fark etmekte yetersiz kaldıkları görülmektedir. Araştırmalar, öğretmenlerin genellikle sınıf içi başarısı yüksek olan, düzenli ve motive öğrencileri aday gösterme eğiliminde olduklarını, buna karşılık yaratıcı ya da farklı alanlarda öne çıkan bireyleri gözden kaçırabildiklerini belirtmektedir (Betts ve Neihart, 1988; Schack ve Starko, 1990; Powel ve Siegle, 2000). Hem aileler hem de öğretmenlerin birlikte yer aldığı çalışmalar oldukça sınırlıdır. Dağlıoğlu ve Suveren (2013) yaptıkları çalışmada öğretmenler ve/veya aileleri tarafından aday gösterilen çocukların %44,3'ünün üstün zekalı olarak tanı aldıkları bulunmuştur. Çalışmanın ilginç bulgularından bir tanesi her ne kadar istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmasa da sadece aileleri tarafından aday gösterilen çocuk sayısı, aile ve öğretmenlerin birlikte aday gösterenlere kıyasla daha fazla üstün zeka tanısı almıştır.

*Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Western Anatolia Journal of Educational Sciences (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Araştırma Makalesi / Research Paper*



Genel olarak bakıldığında literatürde yer alan çelişkili bulgular bu konuda daha fazla çalışma yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı, okul öncesi dönemde aile ve öğretmenlerin, çocukların üstün zekâlılık profillerini ne derece doğru tanıyabildiklerini ortaya koymaktır. Bu kapsamda ailelerin ve öğretmenlerin aday gösterme sürecinde etkililik (gerçekte üstün zekâlı olanlardan aday gösterilenlerin oranı) ve verimlilik (aday gösterilenler arasında gerçekten üstün zekâlı olanların oranı) ölçütleri dikkate alınarak, her iki profil karşılaştırmalı biçimde analiz edilecektir (Şahin ve Çetinkaya, 2015). Çalışma kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:
Öğretmenlerin aday gösterme sürecinde etkililik oranları nedir?
Öğretmenlerin aday gösterme sürecinde verimlilik oranları nedir?
Ailelerin aday gösterme sürecinde etkililik oranları nedir?
Ailelerin aday gösterme sürecinde verimlilik oranları nedir?
Aday gösterme sürecinde öğretmen ve ailelerin etkililik oranları arasında fark var mıdır?
Aday gösterme sürecinde öğretmen ve ailelerin verimlilik oranları arasında fark var mıdır?

## Yöntem

### Araştırma modeli

Çalışma kapsamında öğretmen ve aile görüşleri ile çocukların performansı arasındaki tutarlılık incelenmektedir. Bu bağlamda çalışma nicel araştırma yöntemlerinden karşılaştırmalı betimsel tarama modeli ile desenlenmiştir.

### Örneklem

Çalışma kapsamında uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Veriler orta sosyoekonomik düzeye sahip üç farklı okuldan toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 4-6 yaş aralığındaki daha önce eğitsel bir tanı almamış 165 okul öncesi çocuk, bu çocukları değerlendiren 12 öğretmen ve 165 anne/baba oluşturmaktadır.

### Veri toplama araçları

Çalışma kapsamında öğrencilerin bilişsel düzeyleri Renkli Progresif Matrisler Testi kullanılarak değerlendirilmiştir. Raven tarafından 1948'de geliştirilen Progresif Matrisler Testi zamanla farklı versiyonlara ayrılmıştır (Raven vd., 1998). Bu versiyonlardan biri olan Renkli Progresif Matrisler, okul öncesi çocuklar, zihinsel gelişim geriliği olan bireyler ve yaşlılar için tasarlanmıştır. Test, A, AB ve B olmak üzere üç bölümden oluşur ve her bölümde 12 soru bulunur. Katılımcılardan, 3x3'lük matrislerdeki şekil örüntüsüne göre eksik parçayı altı seçenek içinden seçmeleri istenir (Raven vd., 1998). Doğru yanıtlar puanlanır ve her bölümün puanı ile genel puan hesaplanır. Değerlendirme yapılırken, kişinin puanı yaşıtlarıyla karşılaştırılarak yorumlanır ve bu doğrultuda sınıflandırma yapılabilir.

*Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Western Anatolia Journal of Educational Sciences (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Araştırma Makalesi / Research Paper*



1. Grup: Testi alan kişinin puanı kendi yaş grubunun %95 ve üzerinde ise, bu kişi "bilişsel olarak üstün" olarak değerlendirilir.

2. Grup: Testi alan kişinin puanı kendi yaş grubunun %75 ve üzerinde ise, "bilişsel kapasitenin üzerinde" olarak nitelendirilir.

3. Grup: Puan, kendi yaş grubunun %25 ile %75 diliminde yer alıyorsa, kişi "bilişsel ortalama" seviyesinde kabul edilir.

4. Grup: Testi alan kişinin puanı kendi yaş grubunun %25'inin altında ise, bu durum "kesinlikle ortalama bilişsel düzeyin altında" şeklinde yorumlanır.

5. Grup: Puan, yaş grubunun %5'inin altında kalıyorsa, kişi "bilişsel olarak zayıf" olarak tanımlanır.

RPM geçerlik ve güvenirlik çalışmaları pek çok ülkede yapılmıştır. Türkiye'de RPM'in geçerlik ve güvenirlik çalışmaları farklı araştırmalarla desteklenmiştir. İlk olarak Bildiren, Kargın ve Korkmaz (2017), 4–6 yaş aralığındaki çocuklar üzerinde yürüttükleri çalışmada RPM'in güvenirlik ve geçerlik analizlerini gerçekleştirmiştir. Güvenirlik incelemelerinde test-tekrar test ve paralel form güvenirliği yöntemleri kullanılmış; geçerlik kapsamında ise RPM puanları Bender-Gestalt Görsel Motor Algılama Testi, WISC-R ve TONI-3 ile karşılaştırılmıştır. Bulgular, RPM'in madde güçlük düzeylerinin yaşa uygun olarak kolaydan zora doğru ilerlediğini, cinsiyet açısından anlamlı farklılık göstermediğini, fakat yaş ilerledikçe puanların anlamlı biçimde arttığını ortaya koymuştur. Test-tekrar test analizlerinde set düzeyinde düşükten ortaya değişen korelasyon katsayıları ($r = .268–.551$, $p < .01$) bulunmuştur. Ayrıca geçerlik analizlerinde RPM toplam puanları ile Bender ($r = –.702$, $p < .01$), WISC-R ($r = .625$, $p < .01$) ve TONI-3 ($r = .834$, $p < .01$) arasında güçlü ve anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Benzer şekilde Karateke (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da RPM'in güvenirlik ve geçerlik analizleri yapılmıştır. Araştırma kapsamında bir ay ara ile yürütülen test-tekrar test uygulamalarında, A seti için anlamlı bir ilişki bulunmazken ($r = .18$, $p < .01$), AB ($r = .48$, $p < .01$), B ($r = .45$, $p < .01$) setleri ile toplam puanlarda ($r = .60$, $p < .01$) orta düzeyde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir. Ayrıca geçerlik kapsamında yapılan temel bileşenler analizi sonucunda üç faktörlü yapının toplam varyansın %31,55'ini açıkladığı belirlenmiştir. Bu iki çalışma birlikte ele alındığında, RPM'in Türkiye örnekleminde 4–6 yaş aralığındaki çocukların bilişsel yeteneklerini değerlendirmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu görülmektedir.

Ailelerin çocuklarını değerlendirmeleri için "çocuğumun bilişsel düzeyini değerlendiriyorum" formu hazırlanmıştır. Form içerisinde çocuğun kimlik bilgileri ve aşağıdaki soru yer almaktadır: Çocuğunuz için uygun olan bilişsel düzeyi işaretleyiniz: (Bilişsel olarak üstün; Bilişsel kapasitenin üzerinde; Bilişsel ortalama; Kesinlikle ortalama bilişsel düzeyin altında; Bilişsel olarak zayıf)

Öğretmenlerin öğrencilerini değerlendirmeleri için "öğrencimin bilişsel düzeyini değerlendiriyorum" formu hazırlanmıştır. Form içerisinde çocuğun kimlik bilgileri ve aşağıdaki soru yer almaktadır: Öğrenciniz için uygun olan bilişsel düzeyi işaretleyiniz: (Bilişsel olarak üstün; Bilişsel kapasitenin üzerinde; Bilişsel ortalama; Kesinlikle ortalama bilişsel düzeyin altında; Bilişsel olarak zayıf)

**Veri toplama süreci**

Çalışmaya başlamadan önce gerekli izinler alınmış ve katılmak isteyen öğretmenlerin sınıfındaki öğrencilerin ailelerine "çocuğumun bilişsel düzeyini değerlendiriyorum" formu

*Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Western Anatolia Journal of Educational Sciences (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Araştırma Makalesi / Research Paper*

gönderilmiştir. Formu dolduran ailelerin çocuklarını değerlendirmek için sonraki aşamada öğretmenlerine "öğrencimin bilişsel düzeyini değerlendiriyorum" formu gönderilmiştir. Her iki formu dolduran öğrenciler gruplar halinde Renkli Progresif Matrisler Testi uygulanmıştır.



**Verilerin analizi**

Çocuklara Renkli Progresif Matrisler (RPM) testi grup olarak uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar, aile ve öğretmenlerin görüşleri ile karşılaştırılarak örtüşme düzeyleri analiz edilmiştir. Birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü soruların cevaplanmasında frekans ve yüzde hesaplaması yapılmıştır. Etkililik oranı hesaplanırken aile ve öğretmenlerin toplam grup içerisindeki üstün zekalıları bilme oranları hesaplanmıştır. Verimlilik puanı içinde aile öğretmenlerin aday gösterdikleri içerisinde üstün zekalıları bilme oranları hesaplanmıştır. Beşinci araştırma sorusunun cevaplanmasında iki örneklem oran testi yapılmıştır. Test gerçekleştirilmeden varsayımları (her hücrede 10'dan fazla değer olması, verilerin bağımsız olması, oranların dağılımı yaklaşık normal olması) kontrol edilmiş ve verilerin iki örneklem oran testi için uygun olduğu görülmüştür. İki örneklem oran testi Z puanı aşağıdaki formül ile hesaplanmıştır. Bu analizlerde anlamlılık düzeyi p= 0,05 ve güven aralığı %95 olarak belirlenmiştir. Çalışma kapsamında sonuçlar anlamlı çıkmadığı için etki büyüklüğü hesaplanmamıştır.

$$Z = \frac{\hat{p}1 - \hat{p}2}{pq\sqrt{\frac{1}{n1} + \frac{1}{n2}}}$$

$\hat{p}1$ = A örneğine ait oran
$\hat{p}2$ = B örneğine ait oran
$p = (X_1 + X_2) / (n_1 + n_2)$
$q = 1 - p$

**Araştırmanın etik izini**

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Kayseri Üniversitesi
Etik değerlendirme kararının tarihi: 08.08.2024
Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 118/2024

## Bulgular

Çalışmaya katılan okul öncesi çocukların RPM'den aldıkları sonuçlar Tablo 1.'de yer almaktadır

*Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Western Anatolia Journal of Educational Sciences (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Araştırma Makalesi / Research Paper*



Tablo 1.
Okul öncesi çocukların RPM puanları

| | ***N*** | **Yüzde** |
|---|---|---|
| *1. Grup* Bilişsel olarak üstün | 12 | %7 |
| *2. Grup* Bilişsel kapasitenin üzerinde | 27 | %16 |
| *3. Grup* Bilişsel ortalama | 57 | %35 |
| *4. Grup* Kesinlikle ortalama bilişsel düzeyin altında | 40 | %24 |
| *5. Grup* Bilişsel olarak zayıf | 29 | %18 |

Çalışmaya katılan 165 öğrenciden 12'si (%7) bilişsel olarak üstün bulunmuştur. Bu oran, okul öncesi dönemde üstün zekâlı bireylerin genel popülasyondaki beklenen yaygınlık oranı olan yaklaşık %2 ile karşılaştırıldığında oldukça yüksektir. Bu sonuç özellikle okul öncesi dönemde gelişimsel değişkenliklerin varlığını ortaya koymaktadır.

Çalışmaya toplam 165 okul öncesi çocuk katılmıştır. Tablo 1. incelendiğinde katılımcıların RPM'den aldıkları puan onların genelde bilişsel olarak ortalama ve altındaki gruplarda yer aldığı göstermektedir. Çalışma sonunda ailelerin ve öğretmenlerin etkililik ve verimlilik profilleri Tablo 2. 'de yer almaktadır.

Tablo 2.
Aile ve öğretmenlerin etkililik-verimlilik profilleri

| | | **Aile** | **Yüzde** | **Öğretmen** | **Yüzde** |
|---|---|---|---|---|---|
| *1. Grup* | **Etkililik** | 10/12 | %83 | 11/12 | %91 |
| Bilişsel olarak üstün | **Verimlilik** | 10/34 | %29 | 11/35 | %31 |
| *2. Grup* | **Etkililik** | 11/27 | %41 | 10/27 | %37 |
| Bilişsel kapasitenin üzerinde | **Verimlilik** | 11/40 | %28 | 10/35 | %29 |
| *3. Grup* | **Etkililik** | 27/57 | %47 | 28/57 | %49 |
| Bilişsel ortalama | **Verimlilik** | 27/73 | %37 | 28/55 | %51 |
| *4. Grup* | **Etkililik** | 4/40 | %1 | 15/40 | %38 |
| *Kesinlikle ortalama bilişsel düzeyin* | | | %29 | | %45 |
| *altında* | **Verimlilik** | 4/14 | | 15/33 | |
| *5. Grup* | **Etkililik** | 4/29 | %14 | 5/29 | %17 |
| *Bilişsel olarak zayıf* | **Verimlilik** | 4/4 | %100 | 5/7 | %71 |

Tablo 2'den elde edilen bulgulara göre hem ailelerin (%83) hem de öğretmenlerin (%91) bilişsel olarak üstün olan grubu aday göstermede oldukça etkili olduğu gözlenmiştir. Verimlilik açısından değerlendirildiğinde hem aileler (%100) hem de öğretmenler (%71) bilişsel olarak zayıf olan grubu aday göstermede oldukça başarılıdır.

Tablo 2'den elde edilen bir diğer önemli bulgu hem aileler hem de öğretmenlerin en düşük verimlilik yüzdelerinin "bilişsel kapasitenin üzerinde" olan grupta olmasıdır. Aile ve öğretmenlerin

*Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Western Anatolia Journal of Educational Sciences (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Araştırma Makalesi / Research Paper*



özellikle bilişsel olarak kısmen iyi çocukları üstün zekalı olarak değerlendirme durumu RPM'den 2. grupta yer alan öğrencileri 1. gruptaymış gibi aday gösterme sürecine dahil etmektedirler.

Tablo 2'ye göre ailelerin en düşük etkililik 4. kalan grupta gözlenmiştir. Öğretmenlerin en düşük etkililik puanı 5. olan grupta hesaplanmıştır. Hem ailelerin hem de öğretmenlerin ortalamanın altında kalan gruplarda etkililik puanlarının düşük olması yetersizlik grubundaki öğrencileri belirlemede zorlandıklarının bir kanıtıdır.

Genel olarak Tablo 2'ye bakıldığında ailelerin ve öğretmenlerin öğrencilerin bilişsel düzeylerini ortalama ve üstü olarak değerlendirdikleri, ancak doğru aday gösterme oranlarının düşük olduğu gözlenmiştir. Bunun yanında bilişsel olarak ortalamanın altında aday gösterilen öğrenci sayısı az olsa da aile ve öğretmenler seçtikleri öğrencileri doğru bir şekilde gruplayabilmişlerdir.

Aile ve öğretmenlerin üstün zekalı bireyleri aday gösterme sürecindeki etkililik ve verimlilik puanları arasında fark olup olmadığına bakılmıştır. Bu farkı ortaya koymak adına iki örneklem oran testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3.
Aile ve öğretmenlerin etkililik-verimlilik profilleri

| **Formül** | | | ***Z* Değeri** | ***p*** |
|---|---|---|---|---|
| $Z = \frac{\hat{p}1 - \hat{p}2}{pq\sqrt{\frac{1}{n1} + \frac{1}{n2}}}$ | *1. Grup* | **Etkililik** | -0.62 | 0.87 |
| | Bilişsel olarak üstün; | **Verimlilik** | -0.18 | 0.85 |
| | *2. Grup* | **Etkililik** | 1.15 | 0.25 |
| | Bilişsel kapasitenin üzerinde; | **Verimlilik** | -0.10 | 0.91 |

Tablo 3 incelendiğinde hem ailelerin hem de öğretmenlerin bilişsel olarak ortalamanın üzerinde aday gösterme durumları arasında istatistiksel olarak bir fark olmadığı görülmüştür. Bu bulgu hem ailelerin hem de öğretmenlerin üstün zekalı bireyler ile ilgili benzer aday gösterme örüntüsüne sahip olduklarının bir kanıtıdır.

## Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma, okul öncesi dönemde aile ve öğretmenlerin çocukların bilişsel düzeylerini değerlendirme kapasitelerini karşılaştırmalı biçimde inceleyerek aday gösterme süreçlerinin etkililik ve verimliliğini ölçmeyi amaçlamıştır. Bulgular, özellikle "bilişsel olarak üstün" çocukların aday gösterilmesinde hem ailelerin (%83) hem de öğretmenlerin (%91) yüksek oranda etkili olduklarını, ancak verimlilik oranlarının daha düşük olduğunu (sırasıyla %29 ve %31) göstermiştir. Bu durum, aday gösterilen çocukların yaklaşık üçte birinin tanılama sonucunda üstün zekâlı olarak sınıflandırılamadığını ortaya koymaktadır. Diğer bir deyişle hem aileler hem de öğretmenler öğrencileri yanlış biçimde üstün zekalı olarak değerlendirme eğilimindedir. Bu bulgular, Gear'ın (1976) öğretmenlerin aday gösterme doğruluğunun değişken ve çoğu zaman düşük olduğunu belirten bulgularıyla tutarlıdır. Ayrıca, Akar ve Uluman'ın (2013) çalışmasında öğretmenlerin aday gösterme doğruluğunun sadece %18 olduğu tespit edilmiş, bu durum öğretmen değerlendirmelerinin güvenilirliği açısından önemli soru işaretlerine neden olmuştur. Mevcut araştırmada bu oranın daha yüksek çıkması, çalışmanın örnekleminde yer alan

*Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Western Anatolia Journal of Educational Sciences (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Araştırma Makalesi / Research Paper*



öğretmenlerin konuya daha duyarlı olabileceği ya da değerlendirme sürecine ilişkin daha bilinçli hareket ettiklerini düşündürmektedir.

Her ne kadar çalışma sonunda aile ve öğretmenlerin yanlış aday gösterdiği bulgusu dikkat çekse de söz konusu hedef kitle okul öncesi grubu olduğu için bulguların yorumlanmasında daha hassas davranılmalıdır. Okul öncesi çocuklarda dikkat süresinin kısa oluşu, geleneksel testlerde yer alan maddelere odaklanmalarını güçleştirmektedir. Aynı zamanda bu yaş grubundaki çocuklar, gelişimsel açıdan oldukça değişken bir profil sergilemeleri değerlendirme sürecinin güvenilirliğini düşürmektedir. Ayrıca, dilsel ifade becerilerinin henüz tam olarak gelişmemiş olması, çocukların düşüncelerini ve bilgi düzeylerini değerlendirme ortamında yeterince ortaya koyamamalarına yol açmaktadır (Ford ve Dahinten, 2005). Tüm bu etkenler göz önüne alındığında, okul öncesi dönemde uygulanan zekâ testlerinden elde edilen verilerin, ileri yaş gruplarında olduğu kadar geçerli ve güvenilir kabul edilemeyeceği belirtilmektedir (Sweeney, 1995, s. 7). Bu nedenle okul öncesi dönemde aile ve öğretmen aday gösterme süreci standart testlerden daha etkili olabileceği fikrinin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Verimlilik açısından en düşük değerlerin "bilişsel kapasitenin üzerinde" olan grupta gözlemlenmiş olması, aile ve öğretmenlerin bu gruptaki çocukları sıklıkla "bilişsel olarak üstün" şeklinde değerlendirmelerinin bir sonucudur. Bu durum, üstün zeka kavramının sınırlarının aileler ve öğretmenler tarafından net biçimde ayırt edilemediğini göstermektedir. Ayrıca gelişimsel açıdan en hızlı dönemlerden biri olan okul öncesi döneminde bazı alanlarda erken gelişim gösteren öğrencileri aile ve öğretmenler yanlış değerlendirmektedir. Böyle bir durum ile karşılaşıldığında özellikle sınırda kalan öğrencileri aile ve öğretmenlerin üstün zekalı olarak aday göstermeleri beklenen bir durumdur. Ayrıca aday gösterilen öğrenci havuzunun geniş tutulması üstün zekalı öğrencilerin gözden kaçmaması adına faydalı olacaktır. Bu nedenle her ne kadar verimlilik oranı düşük olsa da etkililik oranının yüksek olması üstün zekalı öğrenciler açısından bir avantaj olabilir.

Dikkat çekici bir diğer bulgu hem ailelerin hem de öğretmenlerin "ortalama altı" gruptaki çocukları tanılamada yetersiz kalmalarıdır. Bu, değerlendirme süreçlerinde yalnızca yüksek performansa odaklanıldığını ve gelişimsel açıdan risk altındaki çocukların yeterince gözlemlenmediğini göstermektedir. Bu bulgu, Stile ve Hudson'ın (1993) erken çocukluk döneminde yapılan değerlendirmelerin gelişimsel farklılıklar nedeniyle hatalı sonuçlara yol açabileceğini belirten görüşleriyle paraleldir. Betts ve Neihart (1988), üstün zekâlı bireylerin yalnızca akademik başarılarıyla değil, yaratıcı, liderlik ve duygusal alanlardaki öne çıkan özellikleriyle de tanınması gerektiğini belirtmiştir. Özellikle okul öncesi dönemde zeka testlerinin yanı sıra çocukların bu özelliklerine de dikkat ederek bütünsel bir yaklaşım sergilemek gerekmektedir.

Çalışmanın önemli bulgularından biri, ailelerin ve öğretmenlerin aday gösterme etkililik ve verimlilik oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamasıdır. Bu, her iki grubun da aday gösterme süreçlerinde benzer karar örüntülerine sahip olduğunu göstermektedir. Lim (2009), erken çocukluk döneminde tek bir gözlem türüne dayalı değerlendirmelerin yetersiz olduğunu ve güvenilir tanılama için aile ve öğretmen görüşlerinin birlikte değerlendirilmesi gerektiğini savunmuştur. Bu çalışmanın bulguları da bu yaklaşımı desteklemektedir.

*Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Western Anatolia Journal of Educational Sciences (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Araştırma Makalesi / Research Paper*



Araştırma sonuçları genel anlamda, okul öncesi dönemde yalnızca standart zeka testlerine veya sadece öğretmen/aile adaylıklarına dayalı tanılama süreçlerinin yeterli olmadığını göstermektedir. NAGC (2015) ve Lohman, Korb ve Lakin (2008) tarafından da belirtildiği üzere üstün zekâlı bireylerin doğru ve güvenilir biçimde tanılanabilmesi için çoklu ölçütlere dayalı sistemlerin geliştirilmesi bir zorunluluktur. Sonuç olarak bu çalışma hem ailelerin hem de öğretmenlerin okul öncesi dönemde çocukların bilişsel düzeylerini değerlendirmede belirli düzeyde etkili olduklarını, ancak verimliliklerinin sınırlı kaldığını göstermiştir. Değerlendirme sürecinin daha güvenilir hâle gelmesi için hem aile hem de öğretmenlerin aday gösterme kriterleri hakkında bilgilendirilmesi, sistematik ölçme araçlarıyla desteklenmesi ve tanılama sürecinin çoklu veri kaynaklarına dayandırılması gerekmektedir.

Çalışma bulgularından yola çıkarak aile, öğretmen ve alan uzmanları için bazı öneriler sunulmuştur: Literatürde ailelerin çocukları hakkında özgün bilgiler sunduğu, öğretmenlerin ise pedagojik gözlemler yaptığı görülmektedir. Bu iki bilginin birlikte kullanılması, değerlendirme güvenilirliğini artıracaktır. Aileler ve özellikle öğretmenler için aday gösterme sürecine dair farkındalıklarını artıracak hizmet içi eğitim programları tasarlanmalı, üstün zekânın çok boyutlu yapısı (bilişsel, yaratıcılık, liderlik, motivasyon, özel yetenek vb.) hakkında bilgi verilmelidir. Okul öncesi dönemde çocukların gelişim hızları dikkate alınarak tanılama süreci bir kerelik değil, zaman içinde yeniden değerlendirme olanağı sunacak biçimde dinamik hale getirilmelidir. Bu çalışmada nicel yöntemlerle aday gösterme süreci değerlendirilmiştir. Ancak gelecekte yapılacak çalışmalarda, ailelerin ve öğretmenlerin aday gösterme kararlarını nasıl aldıkları, ne tür kriterleri temel aldıkları gibi nitel verilerle derinlemesine analiz yapılması önerilmektedir.

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. İlk olarak üstün zekanın tanılanmasında yaratıcılık, sanat, spor, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda akranlarından ayrışmak gibi özellikler kullanılsa da çalışma kapsamında sadece bilişsel değerlendirme sonucu dikkate alınmıştır. İkinci olarak çalışma verileri benzer sosyoekonomik düzeye sahip okullardan toplanmıştır.

*Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Western Anatolia Journal of Educational Sciences (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Araştırma Makalesi / Research Paper*



**Kaynakça**

Akar, İ., ve Akar, Ş. Ş. (2012). İlköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenlerin üstün yetenek kavramı hakkındaki görüşleri. *Kastamonu Education Journal, 20*(2), 423-436.

Akar, İ., ve Uluman, M. (2013). Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencileri doğru aday gösterme durumları. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 1*(3), 199-212.

Al-Hroub, A., and Whitebread, D. (2008). Teacher nomination of mathematically gifted children with learning difficulties at three public schools in Jordan. *British Journal of Special Education, 35*, 152–164. https://doi.org/10.1111/j.1467-8578.2008.00379.x

Betts, G. T., and Neihart, M. (1988). Profiles of the gifted and talented. *Gifted Child Quarterly, 32*(2), 248–253. https://doi.org/10.1177/001698628803200202

Bildiren, A., Kargın, T., ve Korkmaz, M. (2017). Renkli Progresif Matrisleri Testi'nin 4- 6 yaş aralığında güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Turkish Journal of Giftedness and Education*, 7 (1), 17-38.

Cutts, N. E., ve Moseley, N. (2001). *Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitimi* (İ. Ersevim, Çev.). İstanbul: Özgür Yayınları.

Dağlıoğlu, H. E. (2010). Üstün yetenekli çocukların eğitiminde öğretmen yeterlikleri ve özellikleri. *Milli Eğitim Dergisi, 40*(186), 72-84.

Dağlıoğlu, E., ve Suveren, S. (2013). Okul öncesi dönem üstün yetenekli çocukların belirlenmesinde öğretmen ve aile görüşleri ile çocukların performanslarının tutarlılığının incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 13*(1), 431-453.

Davis, G. A., Rimm, S. B., and Siegle, D. (2014). *Education of the gifted and talented* (6th ed.). Essex: Pearson.

Farmer, D. (1997). Just what is gifted child? http://austega.com/gifted/whatis.htm

Ford, L., and Dahinten, V. S. (2005). Use of intelligence tests in the assessment of preschoolers. In D. P. Flanagan and P. L. Harrison (Eds.), *Contemporary intellectual assessment: Theories, tests, and issues* (2nd ed., pp. 487–503). The Guilford Press.

Gear, G. H. (1976). Accuracy of teacher judgement in identifying intellectually gifted children: A review of the literature. *Gifted Child Quarterly, 20*(4), 478–490. https://doi.org/10.1177/001698627602000416

Jacobs, J. C. (1971). Effectiveness of teacher and parent identification of gifted children as a function of school level. *Psychology in the Schools, 8*(2), 140–142. https://doi.org/10.1002/1520-6807(197104)8:2<140::AID-PITS2310080210>3.0.CO;2-K

Karateke, B. (2019). Okul öncesi dönemde özel yeteneğin değerlendirilmesinde nöropsikolojik bir yaklaşım: Renkli Progresif Matrisler Testi güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Çocuk ve Gelişim Dergisi, 2* (4), 12-25.

Lohman, D., Korb, K., and Lakin, J. (2008). Identifying academically gifted English-language learners using nonverbal tests: A comparison of the Raven, NNAT, and CogAT. *Gifted Child Quarterly, 52*, 275-296.

Louis, B., and Lewis, M. (1992). Parental beliefs about giftedness in young children and their relation to actual ability level. *Gifted Child Quarterly, 36*(1), 27-31.

Merrick, C., and Targett, R. (2004). *Gifted and talented education: Professional development package for teachers - Module 2*. GERRIC Project – The University of New South Wales, Australia.

National Association for Gifted Children and The Council of State Directors of Programs for the Gifted. (2015). *2014-2015 state of the states in gifted education: Policy and practice data*.

Neber, H. (2004). Teacher identification of students for gifted programs: Nominations to a summer school for highly-gifted students. *Psychology Science, 46*(3), 348-362.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2006). 30.09.2025 tarihinde https://orgm.meb.gov.tr adresinden erişilmiştir.

Powell, T., and Siegle, D. (2000). Teacher bias in identifying gifted and talented students. *The National Research Center on the Gifted and Talented Newsletter*, Spring, 13-15.

Raven, J., Raven, J. C., and Court, J. H. (1998). *Coloured progressive matrices* (Raven Manual: Section 2). USA: Pearson.

Şahin, F., and Cetinkaya, Ç. (2015). An investigation of the effectiveness and efficiency of classroom teachers in the identification of gifted students. *Talent, 5*(2), 133-146.

Koçak, H.K. (2025). Okul öncesi dönemde üstün zekanın değerlendirilmesinde aile ve öğretmenin rolü. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(3), 4191-4205.
DOI. 10.51460/baebd.1708564

*Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Western Anatolia Journal of Educational Sciences (2025), 16 (3), 4191-4205.*
*Araştırma Makalesi / Research Paper*

Schack, G. D., and Starko, A. J. (1990). Identification of gifted students: An analysis of criteria preferred by preservice teachers, classroom teachers, and teachers of the gifted. *Journal for the Education of the Gifted, 13*, 346-363.

Schofield, N. J., and Hotulainen, R. (2004). Does all cream rise? The plight of unsupported gifted children. *Psychology Science, 46*, 379-386.

Stile, S., and Hudson, B. (1993). *Early intervention with children who are gifted: DEC recommended practices.*

Sweeney, T. J. (1995). Accreditation, credentialing, professionalization: The role of specialties. *Journal of Counseling and Development, 74*(2), 117–125. https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1995.tb01834.x



Koçak, H.K. (2025). Okul öncesi dönemde üstün zekanın değerlendirilmesinde aile ve öğretmenin rolü. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(3), 4191-4205.
DOI. 10.51460/baebd.1708564